

NATTEN SOM FORANDRET ALT

(Nettene som snudde alt på hodet: Jes 9,1-7)

Intro:

Den natten i Jesu liv som alle først tenker på som «forandret alt», er selvsagt Jesu oppstandelsesnatt. Men det er en annen dramatisk natt i Jesu liv. Disse to nettene hører sammen, ja, er nærmest vevd sammen som én natt som vi kan kalle Kristusnatten.

Den første natten

Natten da Gud steg ned.

Natten da Gud ble menneske.

Natten da Guds lys spjæret himmelen og lyste opp i nattemørket, ledsaget av en hærs-kare av engler som jublet over Guds frelse.

Natten da all menneskelig verditenkning ble snudd fullstendig på hodet og Gud gikk forbi kongen, hans hoff, adelen og det fornemme presteskapet og lot dem få sove i fred og ro inne i hovedstaden mens han åpenbarte seg for noen usle, fattige og unnselige gjeterer, dem som ingen regnet med og som var plassert nederst på den sosiale rangstigen.

Natten da en konge av et nytt og annerledes rike som ikke var av denne verden trådte stille inn i verden på myke babyføtter.

Natten da verden fikk en ny tidsregning, et nytt universelt orienteringspunkt – før og etter Kristi fødsel, det vil si: før og etter denne natten.

Natten da et 400 år langt profetisk mørke blir brutt av et blendende guddommelig lys ledsaget av himmelske sendebud med godt nytt.

Marerittet var over; endelig sprakk skylaget og Gud talte til sitt folk igjen.

Natten da himmelen kysset jorden.

Natten da Guds store og planlagte frelses-aksjon startet. I tidens fylde, kaller apostelen Paulus denne natten: *Men i tidens fylde sendte Gud sin Sønn, født av en kvinne og født under loven. Han skulle kjøpe dem fri som stod under loven, så vi kunne få barnekår.* Gal. 4, 4-5

Tidens fylde. Hva ligger i uttrykket 'tidens fylde'? Det er nærliggende å tenke i retning av en svært gunstig tid, en tid da forholdene lå ekstra godt til rette for en himmelsk intervensjon. Vi tenker da at tiden for Jesu' første komme til jord var verdenshistoriens optimale tidsperiode for et guddommelig frelsesinngrep. Begrunnelsen er da at det meste av den vestlige siviliserte verden var samlet i det store romerske imperiet. Dette ga gode handels- og kulturforbindelser mellom landene, gresk var felles administrasjonsspråk, romersk rettspraksis var dominerende, og det var «okkupasjons-fred» i de fleste av landene. Ergo ville dette være et særdeles egnet tidspunkt for en fredsfyrste å lansere sitt alternative program for fred og få det spredd raskt og vidt.

Men hvor sannsynlig er en slik forståelse av uttrykket 'tidens fylde'? Hadde ikke andre tidsavsnitt i historien vært minst like aktuelle da? For eksempel i tidenes morgen – like etter syndefallet, da det var få mennesker på jorden som det hadde vært lett å nå med et frelsesbudskap? Hva med *vår* tid, måtte ikke *den* ha egnet seg ypperlig for en «frelser» med

gode løsninger på de store globale spørsmål? Hans budskap ville jo ha hatt enorm aktualitet, og teknologien kunne ha spredd budskapet rundt hele jorden på et minimum av tid. Altså den ideelle tid for en himmelsk intervensjon. Er det slik vi best kan forstå uttrykket 'tidens fylde'? Eller er det andre mer sannsynlige forklaringer? Jeg tror det. Jeg tror uttrykket dekker en helt annen virkelighet. Og det tror jeg både ut fra det som skjedde denne første julenatt spesielt, men også ut ifra Guds handlemåte i historien generelt. La meg begynne med det siste:

Historiske eksempler. Når hadde Gud grepet inn i historien med sin frelse tidligere, altså før Jesu' første komme? 1) Han grep inn med frelse på Noahs dager. Hva var spesielt da? Hva hadde nådd et mål av «fylde» den gang? Godhet? Rettferdighet? Hellighet? Nei, det var en fylde av ondskap. Av urettferdighet. Av synd (1 Mos 6,5). 2) Og han grep inn igjen på Abrahams tid og frelste Lot og hans familie fra død og undergang. Hva var spesielt med det som skjedde i Sodoma og Gomorra? Hva hadde nådd sin fylde på den tid? Igjen: Ondskaper. Synden. Urettferdigheten (1 Mos 18,20). 3) På nytt var Gud der med sitt frelsesinngrep under Moses' leveår. Hva var spesielt med den tiden? Hva hadde nådd sin fylde da? I tillegg til at Israelfolkets bønner hadde nådd en fylde i Guds vektskåler – det skal vi tenke stort om, hadde ondskaper til farao veldet nådd en utålelig fylde (2 Mos 2,23-25). Enda en gang var det et toppmål av synd og urettferdighet som utløste Guds aksjon – til frelse for de fortapte, til dom for de ubotferdige.

Vi kunne fortsatt, eksemplene står i kø – som Guds «frelse» ved Rut, Samuel og Ester for å nevne noen. Men la oss heller ta et kjempesprang gjennom hele historien og ende opp ved tidenes ende. Hva er det som vil forårsake Guds siste frelsesinngrep i menneskeheten? Jo, ondskaper, den personifiserte Ondskaper. Synden, den personifiserte Synd. Urettferdigheten, den personifiserte Urettferdighet. Anti-Krist. Da kommer Kongen. Fredsfyrsten. Enda en gang. For å frelse de korsmerkede (Åp 19,11ff.; 20,10).

For han har altså vært her før – takk og lov. Det er det vi feirer hver jul. Men da var hans entré ganske annerledes. Da kom han i litenhet, i svakhet, i avmektighet. Neste gang kommer han i storhet, kraft og herlighet. Så hans to ankomster til jord vil være helt forskjellige, men hans beveggrunn for å komme er den samme begge ganger: frelse i tidens fylde! Frelse før folket går til grunne. Det vil si at mengden av synd og ondskaper har nådd et toppmål (Rom 2,5-6). Gud kan ikke se på situasjonen lenger uten å gripe inn. Ellers vil han bryte sine egne løfter. Ellers vil han fornekte seg selv. Hvis han ikke grep inn da, ville ondskaper seire. Da ville den Onde ha vunnet det avgjørende slaget om menneskenes sjel. Da ville djevelen ha seiret.

Bakteppe for Jesu komme. Se bare på tiden før hans første komme. Fire hundre år med totalt profetisk mørke. En uutholdelig smertefull situasjon for et folk som var blitt til – og levde – gjennom åpenbaring. Og mange hundre år under forskjellige folks hersker-åk. En håpløs situasjon for et folk som skulle være Guds eget eiendomsfolk og som hadde Guds kall over seg om å bli tallrikt som havets sand, og løfte om å eie sitt eget land som skulle flytte av melk og honning. De var ribbet for alt: frihet, selvstendighet, verdighet, åpenbaring, styrke. Ingen sanne profeter var igjen, kongene var korrupte og uten reel makt, og presteskapet var verdslig og udugelig (Matt, 2,1ff.; Luk 3,1-2). Det var som om folket var satt i en skrustikke og

gradvis fikk presset livet ut av seg både nasjonalt, kulturelt og åndelig. I sannhet var dette tidens fylde. Hadde ikke deres Gud grepet inn da med sin frelsesgjerning, hadde folket gått helt til grunne.

Og som med Israelfolket, så med oss. Har du merket det? I eget liv? Da det var «svarte natten» kom Jesus! Da det var som mørkest grep Gud inn. Akkurat da. Ikke før. *På nødens dag vil jeg utfri deg (Sal 50,15). På frelsens dag hjelper jeg deg (Jes 49,8). Men i den fjerde nattevakt kom han til dem (...)* (Mt 14,25). I tidens fylde.

Julenatt var den første av de to nettene. Det er noe dypt symbolsk ved at Jesus blir født om natten. Fødsler skjer ofte i løpet av natten. Nytt liv forløses. Mange av dere mødre har født i lange og krevende natte-timer. Mange av oss her, meg selv inkludert, ble født på nattestid. Slik Jesus ble det. I Israelfolkets mørkeste natt fødes han som selv kaller seg Verdens Lys. Derfor ble dette natten som forandret alt, den natten som sammen med påskennatten forandret hele verden, hele verdenshistorien.

Den andre natten

Den andre natten varer helt fra sene ettermiddagen langfredag til tidlig morgen påskedag. Men selv om det er en dag, en sabbatsdag mellom disse to nettene, så opplevde nok alle rundt Jesus dem som én, lang natt. Uansett var det mørke natten i deres indre landskap. De må ha hatt det forferdelig. Alt håp var ute, alle drømmer knust. Han som de hadde satset alt på å følge, var borte. Var død.

Ti av de tolv var samlet på Øvresalen for å dele smerten og sørge sammen (Jh 20,19). En av dem, Tomas, valgte å holde seg borte (v 24). Han feiget ikke ut, argumentere jeg for i kapitlet om ham i boka mi, men valgte bare en annen måte å takle skuffelsen og tapet på. Kvinnene vet vi var samlet et annet sted (Lk 23,56). Hvor Maria, Jesu mor – og muligens hans brødre, oppholdt seg i byen, vet vi ikke, men kanskje var de innkvartert hos slektninger. Men hvor de enn søkte ly disse dagene, var det bekmørkt rundt og mest i dem. En bølge av tristhet og brutne illusjoner veltet inn over dem.

Og de hadde det sikkert ikke bare tøft med seg selv. Handlingene deres denne siste uken i Jesu jordeliv gjorde dem usikre og mistenksomme – og kanskje også kritiske – til de andre. Hva tenkte de om Tomas som holdt seg borte? Og hva med Peter, han med de store bekjennelsene? Hva tenkte damene om apostlene som først sovnet og så rømte hals over hodet da Jesus trengte dem som mest? Prøv å sette deg inn i det tankekjøret de alle hadde og se for deg blikkene de ti rettet mot hverandre. Kanskje noen i fortvilelse eller vanvare sa ting de ikke burde sagt også.

Ikke rart det var vanskelig for dem å ta inn budskapet som kvinnene kom løpende med tidlig søndag morgen. Tom grav? Engler? Lys? Oppstått? Nei, det var ikke mulig. Alt var over. Flere av dem hadde stått nær nok korset til å bevitne det. Døden var det siste.

I en av sine siste bøker, *Gledens Gud* (Avenir Forlag, 2008), skriver Isachsen om hvordan Jesu død en sen ettermiddag på den lengste og mørkeste fredagen i historien ikke var slutten, men bare et nødvendig crescendo som åpnet opp for en eksplosjon av liv noen dager senere. Han skriver: *Men det er ikke slik at vi prøver å se bakover gjennom alle århundrene for å få*

øye på Jesus der langt, langt bak i historien, hvor vi i det fjerne skimter tre kors på en fjellrygg. Nei, vi møter Jesus gjennom påskemorgen. Hans oppstandelse betyr at Jesus i dag kommer inn i mitt liv forfra, han kommer fra fremtiden, han er ikke et fjernt bilde som dirrer svakt i kveldslyset. Han kommer med morgensolen, med morgenlyset, han kommer forfra, fra fremtiden, fra Gud.

Dette er en utrolig oppbyggelig, tros-styrkende og forfriske tanke. Og så deler han en historie som illustrerer dette på en sterk og talende måte:

Den amerikanske presten Peter Marshall fikk hjerteinfarkt om natten, han var på hytte ved havet, og sykebilene kom. De la ham på en bære for å bære ham ut i ambulansen. Da de dro, tok han konen i hånden og sa

– «See you in the morning, darling.»

Han døde imidlertid på sykehuset den natten. Men kona glemte aldri avskjedsordene hans, og gjorde dem til en troskilde for resten av livet. Det kommer en morgenstund hvor vi skal møtes igjen. Det skal komme en morgentime, hvor lyset skal forene alt det mørket skilte. Hvor livet skal forene alt det døden skilte. Hvor gleden skal forene alt det sorgen splittet.

Og så avslutter Karsten Isachsen denne refleksjonen med følgende oppmuntrende understrekning: *Derfor vil jeg minne deg om, ikke minst du som er blitt gammel, at den rosa stripen som venter i horisonten ved veis ende på jorden, ikke er en solnedgang, men en soloppgang. Vi er i Jesu navn på vei til livets morgen.*

Og så henviser han til apostelen Peters andre brev: *«Derfor gjør dere vel i å holde fast på det profetiske ord: Som et lys som skinne på et mørkt sted, inntil dagen stiger frem, og morgenstjernen går opp i våre hjerter.» (1,19) Og morgenstjernen, den stille, tindrende, klare morgenstjernen, er Jesus. (s 135-137)*

Vår morgenstjerne begynner å funkle på himmelen i den 4.nattevakt. Som Verdens Lys skinner han i mørke natten inntil dagen stiger frem, for å gi oss dagslys for alltid. Slik det står hos profeten Jesaja: *Men det skal ikke alltid være mørke i det land hvor det nå er trengsel. (...) Det folk som vandrer i mørket, skal se et stort lys. De som sitter i dødsskyggens land, over dem skal lyset stråle. (...) For et barn er oss født, en sønn er oss gitt.*

Det er riktig – og viktig – å være nåtidsrealist. Men enda viktigere er det å være framtidsoptimist. Ikke alle kan det, men Guds folk kan. *«For jeg vet de tanker jeg tenker om dere, sier Herren. Det er fredstanker, og ikke tanker til ulykke. Jeg vil gi dere framtid og håp»* melder Herren til folket sitt gjennom profeten Jeremia i deres dypeste mørke (Jer29,11).

For Guds folk går det ikke mot natt; det går mot dag. Det mørkner ikke; det lysner. For verden «stunder det mot natt», det er Guds ord tydelig på. Og det er lett å merke. Å si det handler om nåtidsrealisme. Men vi som har satt vår lit til Jesus går mot soloppgang og høylys dag og evig sommer. Framtid og håp i lysets rike. Det handler om framtidsoptimisme.

Avslutning

Sammen med den første julenatt forandret denne første påskedagsnatt alt! Absolutt ALT. Alt blir snudd på hodet. Ingen ting blir som før. Døden er oppslukt til seier (1 Kor 15,54),

djevelen er avvæpnet (Kol 15) og synden er sonet én gang for alle (Hebr 9,11-14). Og for Jesu skyld er det nå fri adgang inn for nådens trone (Hebr 4,16). Den nå avdøde prest, forfatter og bibellærer Michael Green kaller sin bok om Jesu oppstandelse for «Dagen da døden døde» Det er en strålende tittel, men i lys av tidspunktet det skjedde – og helt i tråd med vårt helgetema, så blir det enda mer presist og treffende å si: Natten da døden døde.

Død, hvor er din brodd? Død, hvor er din seier? Men dødens brodd er synden, og dødens kraft er loven, men Gud være takk som gir oss seier ved vår Herre Jesus Kristus! (1 Kor 15,54b-57)